

Państwo w państwie, czyli nienasycone Lasy Państwowe protestują

12 lipca 2024

Od lat przychody Lasów Państwowych rosną znacząco. Rosną także pensje leśników. Ale ma to swój koszt. W ciągu 30 lat ponad dwukrotnie wzrosła skala wycinek – z 20 do 49 mln m³. Równocześnie stan ochrony przyrody spada. 54% siedlisk leśnych Natura 2000 w Polsce jest niewłaściwy, a prawie 30% pogarsza się. Z kolei wydatki Lasów Państwowych na ochronę przyrody maleją. Brak jest instytucjonalnych i społecznych mechanizmów nadzoru, a pierwsze weryfikacje nadużyć finansowych oraz kroki w stronę lepszej ochrony lasów spotykają się z protestami oburzonych leśników.

Znamienne, że leśnicy chcą protestować właśnie teraz, kiedy znany jest raport NIKu o nadużyciach finansowych w Lasach Państwowych. Kiedy rząd robi pierwsze kroki dla poprawy stanu ochrony przyrody w Polsce. Kiedy na wdrożenie czeka wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, mówiący o konieczności społecznego współdecydowania o lasach, prawa do sądu, a także dostosowania polskiej Ustawy o lasach do standardów europejskich, czyli respektowania dyrektywy siedliskowej i ptasiej – komentuje Radosław Ślusarczyk z Pracowni na rzecz Wszystkich Istot.

Już 3 lata temu Pracownia na rzecz Wszystkich Istot w raporcie „Lasy na sprzedaż: jak Lasy Państwowe uwłaszczyły się na wspólnych lasach” wykazała skalę nadużyć i szkodliwych działań leśników.

„Przychód Lasów Państwowych w 2021 r. wyniósł 10 mld PLN i był prawie dwukrotnie wyższy niż w 2008 r. Zysk netto w 2021 r. osiągnął ponad 700 mln PLN i był ponad trzykrotnie wyższy niż

w 2008. Zdecydowana większość (ok. 90%) przychodów Lasów Państwowych pochodzi ze sprzedaży drewna pozyskanego w lasach należących do Skarbu Państwa, w 2021 r. było to 8,9 mld PLN” – czytamy w raporcie Pracowni.

Pomimo rosnących zysków Lasów Państwowych, w latach 2016–2021 suma rocznych wydatków tej instytucji na ochronę przyrody (suma wydatków bezpośrednich i dofinansowanie działalności parków narodowych ze środków Funduszu Leśnego) spadła o 17% i była w 2021 r. równa zaledwie 0,5% przychodów Lasów Państwowych. Podczas gdy na wynagrodzenia wydano w tym samym roku 59 razy więcej.

Lasy Państwowe mają dużą swobodę w dysponowaniu wypracowanymi środkami. W polskim prawie brak jest skutecznych mechanizmów nadzoru i korygowania zarządzania finansami Lasów Państwowych. Kryteria, na podstawie których przeznaczane są środki z Funduszu Leśnego, są nieprecyzyjne i stwarzają pole do dowolności. Szczególnym problemem jest przekazywanie środków na cele niezwiązane z główną działalnością Lasów Państwowych. Dyrektor Generalny w latach 2021–2022 r. wydał szereg decyzji i zarządzeń, których zakres przedmiotowy budzi poważne wątpliwości.

„Nie dziwię się, że leśnicy protestują. Kieruje nimi strach przed nadciągającymi nieuchronnie zmianami. Wszak ich przychody i zarobki są najwyższe w historii. Pozyskanie drewna też jest największe w historii. Ale te protesty nie zmieniają wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Lasy Państwowe nie potrafią się same zreformować, co zapowiadały w trakcie ostatniej kampanii do polskiego parlamentu. Póki co nie stosują się nawet do Ustawy o lasach, ponieważ przynajmniej w 46 nadleśnictwach prowadzą gospodarkę leśną bez zatwierdzonych Planów Urządzenia Lasu. Najwyższy czas zrobić porządek dla dobra przyrody i społeczeństwa. Lasy Państwowe nie mogą pozostawione bez kontroli i nie mogą działać ponad prawem” – mówi Radosław Ślusarczyk.

Mimo że Lasy Państwowe tylko zarządzają wspólnym dobrem Polek i Polaków, to zyski nie zasilają budżetu państwa. Jedynie niewielka część wypracowanych przez Lasy Państwowe środków trafia do publicznej kasy. Suma podatków bezpośrednich, opłat i świadczeń o charakterze dywidendowym na 1 m³ pozyskanego drewna jest w przypadku Lasów Państwowych ponad dwukrotnie niższa niż średnia dla innych dużych samofinansujących się państwowych gospodarstw leśnych w UE.

Głównymi beneficjentami rosnących zysków ze sprzedaży drewna pozyskanego w lasach należących do Skarbu Państwa są sami pracownicy Lasów Państwowych. Średnie miesięczne wynagrodzenie osoby zatrudnionej w Lasach Państwowych wzrosło w 2021 r. o 15% w stosunku do 2020 r. i wyniosło 9048 PLN brutto, czyli 160% średniego wynagrodzenia w polskiej gospodarce.

Pensje nadleśniczych (których jest w Polsce 429) sięgają nawet 19 tys. PLN brutto miesięcznie, a Dyrektor Generalny Lasów Państwowych może liczyć na zarobki w wysokości nawet ponad 30 tys. PLN. Dla porównania odpowiedzialny za nadzór nad całością gospodarki leśnej w państwie Minister Klimatu i Środowiska zarabia ok. 20 tys. PLN, podobnie jak premier RP.

W 2018 roku wynagrodzenie pracowników Lasów Państwowych na stanowiskach nierobotniczych na 1 ha zarządzanego lasu wynosiło średnio 76 EUR. Była to kwota porównywalna do zdecydowanie bardziej zamożnych krajów Europy takich jak Austria (73 EUR/1 ha) czy Niemcy (Bawaria 74 EUR/1 ha) i dwukrotnie więcej niż średnia (39 EUR/1 ha) dla innych podobnych instytucji funkcjonujących w UE25.

W Lasach Państwowych od wielu lat utrzymuje się też problem przerostu biurokracji i zatrudnienia. W 2021 r. Lasy Państwowe zatrudniały 25,5 tys. osób, w tym zdecydowaną większość (93%) na stanowiskach nierobotniczych. Liczba pracowników na stanowiskach nierobotniczych na 1000 ha zarządzanego lasu jest w polskich Lasach Państwowych ponad dwukrotnie wyższa niż średnia dla podobnych instytucji w UE (3,3 w Polsce; 1,4 w

innych państwach UE).

„Za to wszystko płacą lasy. Wszak ciągu ostatnich 30 lat pozyskanie drewna w Polsce w lasach zarządzanych przez Lasy Państwowe wzrosło ponad dwukrotnie – od 20 mln m³ w 1990 r. do 49 mln m³ (grubizna brutto) w 2019 r. Płaci też polskie społeczeństwo, ponieważ Lasy Państwowe przede wszystkim eksploatują lasy, w miernym stopniu realizując funkcje społeczne i funkcje ochronne lasów. Tymczasem w dobie zmian klimatu, to właśnie one będą decydujące. Wiedzą o tym już Polki i Polacy, co pokazały badania: aż 84,6% osób opowiedziało się za objęciem ochroną 20% najcenniejszych przyrodniczo i społecznie polskich lasów. Teraz czas na głęboką reformę Lasów Państwowych i Ustawy o lasach” – podsumowuje Ślusarczyk.

Autorstwo: [Pracownia na rzecz Wszystkich Istot](#)

Nadesłano do portalu WolneMedia.net